

**LATVIJAS
TAUTSAIMNIECĪBA:****MAKROEKONOMISKAIS
APSKATS*****Ekonomikas attīstības pamatrādītāji******Ekonomiskā politika******Makroekonomiskā attīstība******Iekšzemes kopprodukts******Apstrādes rūpniecība******Investīcijas******Ārējā tirdzniecība******Maksājumu bilance******Inflācija******Monetārie rādītāji******Budžets un valsts parāds******Iedzīvotāju ienākumi******Nodarbinātība un bezdarbs******Balstījās valstis*****Latvija: 2008**

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.01.2008. (tūkst.)	2 271
tai skaitā:	
pilsētās	1 541
no tiem galvaspilsētā Rīgā	717
laukos	730

Nacionālā valūta: lats (LVL)

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2004	2005	2006	2007	2008 p
(pieaugums pret iepriekšējo gadu, procentos)					
Iekšzemes kopprodukts	8,7	10,6	12,2	10,3	2,2
Patēriņa cenas	6,2	6,7	6,5	10,1	16,5
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)					
Vispārējās valdības sektora deficīts vai pārpalikums	-1,0	-0,4	-0,2	-0,04	0,1
Vispārējās valdības parāds	14,9	12,4	10,7	9,7	8,5
Tekošā konta saldo	-12,8	-12,5	-22,5	-22,9	-15,0
Lata kurss pret ASV dolāru	0,540	0,565	0,560	0,514	0,460
Lata kurss pret eiro	0,671	0,703	0,703	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15 -74 gadi)	10,4	8,7	6,8	6,0	6,5

	2006				2007				2008
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos)									
Iekšzemes kopprodukts	12,9	11,7	12,5	11,9	11,3	11,0	10,9	8,1	3,3
Patēriņa cenas	7,0	6,3	6,6	6,3	7,6	8,6	10,3	13,7	16,4
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)									
Vispārējās valdības sektora deficīts vai pārpalikums	1,4	2,5	4,1	-7,4	3,3	4,3	3,2	-9,1	1,5
Tekošā konta saldo	-16,1	-19,4	-24,9	-27,2	-26,6	-23,7	-25,0	-17,7	-19,3
Lata kurss pret ASV dolāru	0,585	0,560	0,551	0,546	0,536	0,522	0,512	0,485	0,470
Lata kurss pret eiro	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15 -74 gadi)	7,8	7,2	6,2	6,1	6,9	6,0	5,9	5,3	6,5

p - Ekonomikas ministrijas prognoze

2

Ekonomiskā politika

Iepriekšējā desmitgadē veiktās reformas ir nostiprinājušas privāto sektoru, ir nodrošināti attīstību veicinoši makroekonomiskie apstākļi. Privātā iniciatīva un kapitāla vairošana ir galvenie attīstības dzinējspēki. Ar likumu tiek garantēta ārvalstu investīciju aizsardzība, ārzemnieki var brīvi repatriēt peļņu un kapitālu, ārvalstu un vietējiem uzņēmējiem tiek nodrošināti vienādi uzņēmējdarbības nosacījumi. Latvijas Banka *de facto* īsteno fiksētā nacionālās valūtas maiņas kursa politiku. Tas mazina nenoteiktību, novērš valūtas risku un nodrošina uzņēmējiem stabilu pamatu plānošanai.

Iestāšanās ES dod Latvijai jaunas iespējas ekonomikas attīstībai. Iekļaujoties vienotajā ES tirgū, Latvija var izmantot priekšrocības, ko nodrošina plašs un stabils tirgus, brīva preču un pakalpojumu, darbaspēka un kapitāla kustība, tas ir, visizdevīgākos nosacījumus ES tirgū.

Latvijas ekonomiskās politikas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu ekonomisko un sociālo attīstību, īstenojot pāreju no darbietilpīgas ekonomikas uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku un 20-30 gadu laikā sasniegt ES valstu vidējo IKP līmeni uz vienu iedzīvotāju.

Valdība laika periodam no 2007.-2013. gadam ir identificējusi valsts attīstībai trīs galvenās prioritātes, tādas kā izglītots un radošs cilvēks, uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība, zinātnes un pētniecības attīstība.

2008. gadā viens no galvenajiem uzdevumiem ir pēc iespējas ātrāka Latvijas tautsaimniecības makroekonomiskās situācijas uzlabošana. Valdība ir izstrādājusi virkni pasākumu tuvākajiem diviem gadiem tautsaimniecības stabilizācijai, kuru mērķis ir privātā kapitāla plūsmu virzienu maiņa par labu uz eksportu vērstām nozarēm un zināšanu ietilpīgas ekonomikas veidošana.

Lai panāktu tautsaimniecības sabalansētu attīstību, valdība ir apņēmusies 2008. gadā, kā arī 2009. gadā un 2010. gadā nodrošināt budžetu ar pārpalikumu. Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES, un paredzams, ka tā līmenis vidējā termiņā saglabāsies ievērojami zem Māstrihtas līgumā noteiktā kritērija.

Pēdējos gados Latvijā ir būtiski uzlabota uzņēmējdarbības vide, ieviešot ES tiesību un pienākumu kopuma (*acquis communautaire*) prasības un īstenojot *Pasākumu plānu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai*. Pasaules Bankas grupas veiktajā pētījumā *Uzņēmējdarbība 2008. gadā* Latvijas uzņēmējdarbības vide starp 178 valstīm ir ierindota 22. vietā, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir par divām vietām augstāk. Latvijā šobrīd ir viena no zemākajām uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likmēm (15%) ES.

Lai celtu Latvijas konkurētspēju, Ministru kabinets ir apstiprinājis *Uzņēmējdarbības konkurētspējas un inovāciju veicināšanas programmu 2007.-2013. gadam*. Programmā ir definēti konkrēti pasākumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai, finanšu pieejamības sekmēšanai, jaunu uzņēmējdarbības iniciatīvu attīstībai, zināšanu pārnesi un komercializācijai u.c. Tiek īstenota administratīvi teritoriālā reforma, kuru paredzēts pabeigt līdz pašvaldību vēlēšanām 2009. gadā.

Latvija konsekventi īsteno monopoltirgu – telekomunikāciju, elektrības un gāzes apgādes, pasta un dzelzceļa – atvēršanu konkurencei. Valdība turpina uzlabot bāzes infrastruktūru, īpašu uzmanību pievēršot enerģētikas sektora, kā arī elektronisko sakaru un informācijas sistēmu attīstībai, transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošanai un efektīva tīkla izveidošanai. ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda izmantošana paver lielākas iespējas uzlabot infrastruktūru.

Strukturālo reformu veiksmīga realizācija Latvijā nodrošinās ekonomiskās izaugsmes stabilitāti, sekmēs konverģences procesu un dziļāku integrāciju Eiropas un pasaules ekonomikā.

3

Makroekonomiskā attīstība

Laika periodā no 2005.-2007. gadam Latvijā bija vērojama strauja izaugsme, pieaugot IKP ik gadu vidēji par 11%, tai skaitā 2007. gadā par 10,3%. Augstos izaugsmes tempus nodrošināja galvenokārt iekšējais pieprasījums.

Kopš 2007. gada vidus izaugsmes tempi ir sākuši samazināties, un to noteica kā iekšējie (iekšējā pieprasījuma stimulu pavājināšanās), tā ārējie (globālās izaugsmes tempu samazināšanās) ekonomiku ietekmējošie procesi.

2008. gada 1. ceturksnī IKP apjoms, salīdzinot ar 2007. gada 1. ceturksni, ir palielinājies par 3,3%. Iekšējā pieprasījuma samazinājums ir ietekmējis tirdzniecības, būvniecības un nekustamā īpašuma tirgus attīstību. Šo trīs nozaru ieguldījums izaugsme 2008. gada 1. ceturksnī bija tikai 1,7%. 2007. gadā šo nozaru izaugsme nodrošināja IKP pieaugumu gandrīz par 6% jeb vairāk nekā pusi no kopējās izaugsmes.

Pakāpeniski samazinās apstrādes rūpniecības izlaide. Šīs nozares ražošanas apjomu pieauguma tempu samazinājums aizsākās 2006. gada beigās, bet 2007. gada otrajā pusē jau bija vērojama izlaides apjomu samazināšanās. Vienlaicīgi ir jāatzīmē, ka Latvijā turpina labi attīstīties finansu starpniecības un transporta un sakaru pakalpojumi. Š.g. 1. ceturksnī tie pieauga attiecīgi par 11,6% un 9,6%. Transporta pakalpojumu attīstība lielā mērā saistīta ar tranzītpakalpojumu pieaugumu.

Iekšējā pieprasījuma samazināšanās dēļ ir sarukusi ārējā nesabalansētība. Latvijas maksājumu bilances tekošā konta deficīts ir samazinājies no 25% pret IKP 2007. gada 3. ceturksnī līdz 19,3% 2008. gada 1. ceturksnī. Jāatzīmē, ka vērojami labi Latvijas preču un pakalpojumu eksporta pieauguma tempi, lai gan vispārējās ekonomiskās izaugsmes temps samazinās, – 2008. gada 1. ceturksnī tas bija par 6,5% lielāks nekā 2007. gada 1. ceturksnī.

Patēriņa cenu inflācija 2008. gada pirmajā pusē saglabājas augstā līmenī, jo ir bijuši spēcīgi piedāvājuma puses faktori – administratīvi regulējamo cenu palielinājums (elektrībai, dabas gāzei un siltumam), degvielas cenu pieaugums, akcīzes palielinājums tabakas izstrādājumiem un degvielai, pārtikas cenu kāpums. Kopējais patēriņa cenu pieaugums 2008. gada jūnijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada jūniju bija 17,7%, kas bija divas reizes straujāk nekā pirms gada (8,8%).

Tomēr jāatzīmē, ka ražotāju cenu ietekme uz patēriņa cenām samazinās, jo tās kopš 2007. gada pieaug lēnākos tempos nekā patēriņa cenas. Ražotāju cenu dinamikas samazinājuma tendences norāda, ka 2008. gada otrajā pusē jāsamazinās arī patēriņa cenu inflācijai, ja nebūs spēcīgi piedāvājuma puses impulsi.

Latvijā pēdējos gados vērojamā ekonomikas attīstība pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū. Laika periodā no 2005.-2007. gadam nodarbināto skaits ik gadu palielinājās caurmērā par 3,2%, bet bezdarba līmenis samazinājās no 8,7% 2005. gadā līdz 6% 2007. gadā.

Izaugsmes tempu samazinājums pagaidām vāji atspoguļojas nodarbinātības rādītājos. 2008. gada otrajā pusē, nemainoties ekonomiskās izaugsmes tendencēm, nodarbināto skaits var samazināties un pieaugt bezdarba līmenis.

Galvenie izaugsmes riski ir saistīti ar augsto inflāciju un ārējā sektora nesabalansētības problēmām. Ārējie riski ir saistīti ar energoresursu cenām, pasaules finanšu tirgus nestabilitāti, kā arī ar situāciju Latvijas eksporta tirgos. 2008. gadā un 2009. gadā sagaidāmā izaugsme ir mērenāka nekā iepriekšējos gadus. Ekonomikas ministrija prognozē IKP pieaugumu 2008. gadā 2-3% apmērā, bet 2009. gadā 3-4% apmērā.

Iekšzemes kopprodukts

2007. gads

Apjoms faktiskajās cenās,

milj. latu	13957
milj. ASV dolāru	27154
milj. eiro	19853

Uz vienu iedzīvotāju,

latos	6132
ASV dolāros	11930
eiro	8724

IKP nozaru struktūra, %:

Lauksaimniecība ¹	3,3
Rūpniecība	13,6
Būvniecība	8,4
Tirdzniecība ²	22,2
Transporta un sakari	10,8
Sabiedriskie pakalpojumi ³	13,8
Pārējie pakalpojumi	27,8

2007. gadā ekonomikas izaugsme arī bija augstā līmenī, bet ar nelielu samazinājuma tendenci, kas izteiktāka bija gada 4. ceturksnī. 2007. gada 4. ceturksņa pieauguma temps bija 8,1%, pretstatus 11,3%, 11% un 10,9% attiecīgi gada 1., 2. un 3. ceturksnī. Kopumā 2007. gada izaugsme bija 10,3%. Pieauguma tempu samazinājumu gada 4. ceturksnī noteica galvenokārt iekšējā pieprasījuma lēnāka izaugsme salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu straujo pieaugumu.

Iepriekšējo gadu straujās izaugsmes galvenais stimuls bija investīciju un privātā patēriņa būtiskais pieaugums. Straujo investīciju dinamiku lielā mērā ietekmēja finanšu resursu pieejamības paplašināšanās, ko noteica divi galvenie apstākļi: pastiprinātā ārvalstu kapitāla ieplūde pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā un uzņēmumu finansiālā stāvokļa uzlabošanās relatīvi zemā nodokļu sloga un augstā iekšzemes pieprasījuma dēļ. Savukārt privātā patēriņa straujo pieaugumu noteica strādājošo būtiskais algu pieaugums, nodarbinātības palielināšanās, kreditēšanas, īpaši hipotekārās, labvēlīgie nosacījumi un līzings izmantošanas iespējas. 2007. gada otrajā pusē, samazinoties kreditēšanas apjomiem, investīcijas vairs nepalielinājās un tik strauji vairs nepieauga privātais patēriņš. Tas ietekmēja tirdzniecības, kā arī būvniecības apjomus. IKP pieauguma tempu lejupslīdi veicināja apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu pakāpenisks samazinājums.

Pēc Eurostat novērtējuma, IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes 2007. gadā Latvijā bija 58,9% no ES-27 vidējā līmeņa. Pēdējos trīs gados ir izdevies mazināt atpalicību no ES valstu vidējā līmeņa par 13,1 procentpunktu.

2008. gada pirmajā ceturksnī IKP apjoms, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pieauga par 3,3%. IKP izmaiņas veicināja apjomu kāpums transporta un sakaru nozarē un būvniecībā, savukārt apstrādes rūpniecībā un tirdzniecībā bija izlaides samazinājums.

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

Iekšzemes kopprodukts

IKP dinamika nozaru griezumā
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,%)

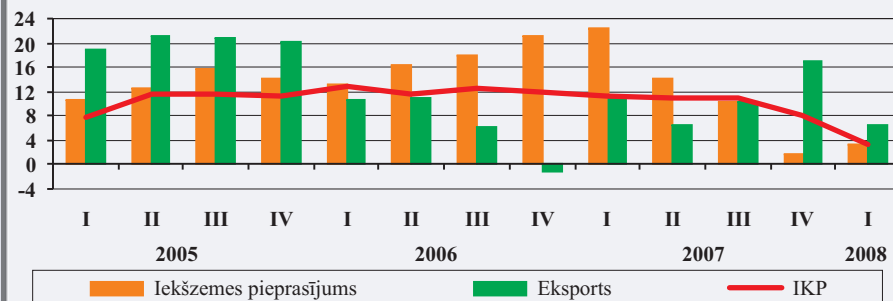
	2007				2008	2005	2006	2007
	I	II	III	IV	I			
IKP	11,3	11,0	10,9	8,1	3,3	10,6	12,2	10,3
Lauksaimniecība ¹	5,4	7,5	12,2	5,0	-2,8	9,3	-5,2	8,1
Rūpniecība	1,7	1,0	0,7	0,2	-3,1	5,5	5,7	0,9
Būvniecība	17,0	15,9	13,2	12,4	9,1	15,5	21,5	14,4
Tirdzniecība ²	15,6	13,8	13,7	6,3	-0,7	16,7	17,9	12,3
Transports un sakari	7,6	9,4	10,4	11,6	9,6	13,7	5,5	9,8
Sabiedriskie pakalpojumi ³	3,6	3,4	5,6	5,6	4,8	4,6	4,7	4,6
Pārējie pakalpojumi	13,1	13,1	14,2	13,6	8,1	10,3	18,2	13,5

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

IKP un tā izlietojuma posteņu izmaiņas pa ceturkšņiem
(% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni)

6

Apstrādes rūpniecība

2007. gads

Pieauguma temps: -1,0%

Īpatsvars IKP 10,2%

2007. gadā apstrādes rūpniecībā vidējie ražošanas apjomi bija par 0,3% mazāki nekā iepriekšējā gadā. Izaugsmes nebija vairākās apstrādes rūpniecības nozarēs, tādās kā pārtikas rūpniecība (-1,1%), ķīmisko vielu un to izstrādājumu ražošana (-0,8%), mašīnbūve (-6,8%), kā arī ļoti nozīmīgā rūpniecības apakšnozarē – koksnes un tās izstrādājumu ražošanā, kur ražošanas apjoms samazinājās par 5,8%. Vienlaikus jāatzīmē

citā uz eksportu vērstu rūpniecības nozaru izaugsme – metālu un metālizstrādājumu ražošana palielinājās par 9,1%, elektronisko un optisko iekārtu ražošana – par 6,7%.

Apstrādes rūpniecības izaugsmes samazinājums ir saistīts ar ārējā pieprasījuma sašaurināšanos, kā arī atsevišķu nozaru, galvenokārt kokapstrādes uzņēmumu pārstrukturizāciju, kas nākotnē nodrošinās uzņēmumu konkurētspējas pieaugumu ārvalstu tirgos un lielāku ieguldījumu IKP veidošanā. Savukārt citu darbietilpīgu nozaru ražošanas uzņēmumu konkurētspēju ievērojami vājina būtiskais algu palielinājums. Darba algas apstrādes rūpniecībā 2007. gadā palielinājās par 30,1%, savukārt ražotāju cenas – vidēji par 16,1 procentu.

2008. gada 1. ceturksnī apstrādes rūpniecības vidējie ražošanas apjomi saruka par 4,1% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Izaugsmes samazinājums bija vērojams pārtikas rūpniecībā, tekstilizstrādājumu ražošanā un koksnes un tās izstrādājumu ražošanā. Savukārt izlaides palielinājums bija elektronisko un optisko iekārtu ražošanā un transporta līdzekļu ražošanā.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi
(2000. gada vidējais mēneša apjoms = 100)

7

Investīcijas

2008. gads

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas uz vienu iedzīvotāju, 1. ceturkšņa beigās: 5249 ASV dolāru

Kopš 2004. gada Latvijā bija vērojams straujš investīciju pieaugums (vidēji gadā par 22%), ko lielā mērā ietekmēja finanšu resursu pieejamības paplašināšanās divu galveno apstākļu dēļ: pirmkārt, kopš Latvijas iestāšanās ES pastiprinājās ārvalstu kapitāla ieplūde un, otrkārt, uzlabojās uzņēmumu finansiālais stāvoklis, pateicoties relatīvi zēmam nodokļu slogam un augstam iekšzemes pieprasījumam.

2007. gadā investīciju pieauguma tempi samazinājās, galvenokārt gada otrajā pusē. 2008. gada 1. ceturksnī

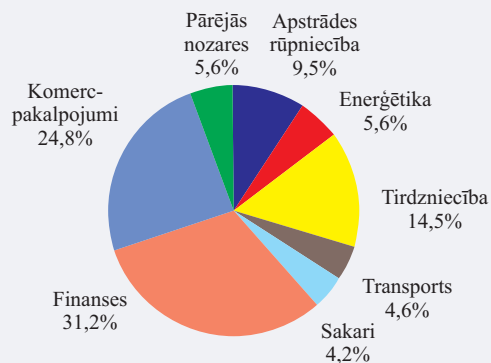
investīciju pieaugums bija visai mērens – par 2 procentiem.

Uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju apjoms Latvijā 2008. gada 1. ceturkšņa beigās bija 5297,8 milj. latu, tas ir, par 4,3% vairāk nekā 2007. gada beigās.

Nozaru struktūrā uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) lielāks īpatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs. 2008. gada 1. ceturksnī trešdaļa no piesaistītajām ĀTI ir ieguldītas nozarē „Operācijas ar nekustamo īpašumu”.

Gandrīz 80% no ĀTI ir saistītas ar ES dalībvalstīm, un lielākie ieguldītāji ir Igaunijas (16% no uzkrātām ĀTI 2008. gada 1. ceturkšņa beigās), Zviedrijas (14,7%), Dānijas (9,3%) un Vācijas (8,8%) uzņēmēji. 5% investīciju ir saņemtas no Krievijas.

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas sadalījumā pa nozarēm (2008. gada 1. ceturkšņa beigās, procentos)

Ārējā tirdzniecība

2007. gads

Eksporta struktūra, %:

Koksne un tās izstrādājumi -	22,5
Metālapstrāde, mašīnbūve un transporta līdzekļi -	32,5
Vieglās rūpniecības preces -	7,3
Ķīmiskās rūpniecības preces, plastmasas izstrādājumi -	10,4
Lauksaimniecības un pārtikas preces -	14,4
Pārējās preces -	12,9

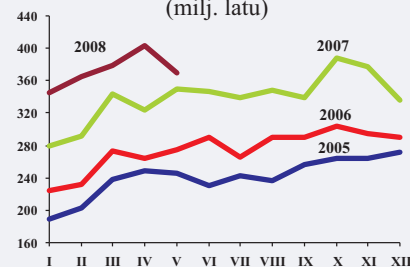
Latvijas preču eksports faktiskajās cenās 2007. gadā bija par 23,4% lielāks nekā 2006. gadā, bet salīdzināmajās cenās – par 8,9%. Savukārt imports faktiskajās cenās pieauga lēnākos tempos – par 22,5%, bet salīdzināmajās cenās par 15,9 procentiem.

Līdz 2007. gada vidum saglabājās iepriekšējo 3 gadu eksporta un importa dinamikas tendences, kad imports pieauga nedaudz straujākos tempos nekā eksports. Sākot ar augustu, situācija mainījās, diezgan būtiski samazinoties importa apjomiem un straujāk pieaugot eksportam. Lielā mērā to var skaidrot ar iekšējā pieprasījuma pieauguma tempu samazinājumu, kas samazināja pieprasījumu pēc importa. No otras puses, palielinājās eksports atsevišķās produktu grupās, kas drīzāk bija saistīts ar reeksportu nekā ar Latvijas rūpniecības produkcijas eksportu.

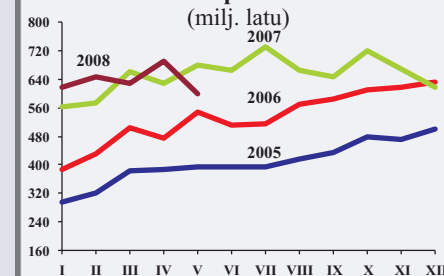
Preču eksports 2007. gadā palielinājās gandrīz visās preču grupās, īpaši lauksaimniecības un pārtikas preču eksports, kas bija gandrīz 20% no kopējā eksporta pieauguma, kā arī koksnes eksporta pieaugums (1/4 daļa no kopējā eksporta pieauguma). Lielā mērā koksnes eksporta pieaugumu ietekmēja koksnes cenas kāpums pasaules tirgū.

Eksports uz ES valstīm 2008. gada 1. ceturksnī bija par 19% lielāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Tāpat kā kopējais Latvijas eksports, arī uz ES valstīm tas palielinājās gandrīz visās preču grupās. Koksnes un tās izstrādājumu eksports uz ES valstīm bija viens no lielākajiem pieaugumiem. Pieauga arī lauksaimniecības un pārtikas preču eksports uz Igauniju par 10,1% un Lietuvu par 56,2%. Šo pašu preču imports no Igaunijas ir palielinājies par 47,2%, bet Lietuvas – par 26,7%.

Latvijas preču eksporta dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Latvijas preču importa dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Maksājumu bilance

2007. gads

Tekošā konta saldo,

milj. LVL:	-3200,7
milj. ASV dolāru:	-6231,2

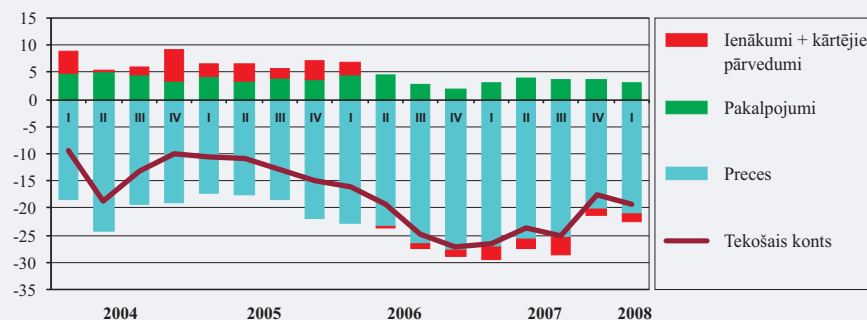
Pēdējos gados Latvijai ir raksturīgs liels maksājumu bilances tekošā konta deficīts, galvenais iemesls – izteikti negatīva tirdzniecības bilance. Līdz 2006. gada 4. ceturksnim tekošā konta deficīts strauji palielinājās, sasniedzot 27,1% no IKP.

Tekošā konta deficīts jūtami sāka pazemināties 2007. gada 4. ceturksnī, sasniedzot 17,7%, ko izraisīja eksporta palielināšanās un būtiska importa samazināšanās. Savukārt 2008. gada 1. ceturksnī tekošā konta deficīts bija 19,3%, jeb gandrīz pusotras reizes mazāks nekā iepriekšējā gada

1. ceturksnī.

Tekošā konta negatīvā saldo samazinājums lielākoties atspoguļo Latvijas tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanos. Arī maksājumu bilances finanšu kontā pēdējos divos ceturkšņos ir notikušas būtiskās pārmaiņas – samazinājies komercbanku piesaistīto ārvalstu finanšu līdzekļu apjoms un palielinājušies portfeļieguldījumi. Kopumā Latvijas maksājumu bilance 2008. gada 1. ceturksnī bija pozitīva, kapitāla ieplūdei pārsniedzot tekošā konta deficītu.

Tekošā konta saldo
(% pret IKP)

Inflācija

2008. gada jūnijā

(12 mēnešu inflācija)

PCI:	17,7%
RCI:	12,9%

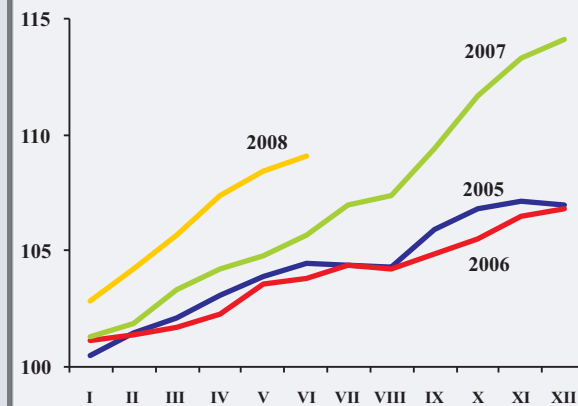
Kopējais patēriņa cenu pieaugums 2007. gada decembrī (par 14,1%, decembris pret decembri) bija divas reizes lielāks nekā iepriekšējā gadā (par 6,8%). Pakalpojumiem cenas pieauga straujāk (par 16,4%), bet precēm lēnākos tempos (par 13,2%). Gada vidējās cenu izmaiņas 2007. gadā bija par 10,1% (2006. gadā – par 6,5%).

Visbūtiskāk cenu palielinājumu 2007. gadā, tāpat kā iepriekšējos trīs gados, noteica cenu pieaugums pārtikas produktiem. 2007. gadā tas palielināja kopīgo cenu līmeni par 5,1 procentpunktiem. Otra lielākā grupa, kas noteica cenu pieaugumu 2007. gadā, bija mājokļu uzturēšana un komunālie maksājumi. Cenu kāpumu šajā grupā galvenokārt noteica administratīvi regulējamo cenu pieaugums siltumenerģijai, ūdens piegādei, atkritumu savākšanai, kanalizācijas pakalpojumiem, tres un apsaimniekošanas maksai.

Augsto cenu pieauguma tempu 2007. gadā kopumā noteica šādi galvenie apstākļi – iepriekšējā gada pietiekoši augstās inflācijas otrās kārtas efekts, ko veicināja augstie kredīšanas apjomi un strādājošo algu būtisks palielinājums, izteikti straujais pārtikas cenu pieaugums, administratīvi regulējamo cenu pieaugums un naftas produktu pasaules cenu kāpums.

Arī 2008. gada pirmajos mēnešos cenas pieauga straujāk nekā iepriekšējos gados. Kopējais cenu kāpums janvārī-jūnijā bija 9,1%. Straujā cenu palielinājuma galvenais iemesls bija administratīvi regulējamo cenu palielinājums, kā arī akcīzes nodokļa būtisks pieaugums tabakas izstrādājumiem. Straujāk nekā pirms gada cenas pieauga degvielai, alkoholiskajiem dzērieniem, ūdens piegādei un citiem ar mājokli saistītiem pakalpojumiem, kā arī ēdināšanas pakalpojumiem.

Patēriņa cenu indekss
(iepriekšējā gada decembris = 100)

Monetārie rādītāji

2007. gads

Iekšzemes uzņēmumi un privātpersonas

Kredīti: 93,5% no IKP

Noguldījumi: 37,8% no IKP

Sākot ar 2007. gada otro pusi, ir vērojama monetāro rādītāju pieauguma tempu samazināšanās. Situācija pasaules finanšu tirgos pēc ziņām par krīzi ASV nekustamo īpašumu tirgū, kā arī Latvijas makroekonomiskā situācija un 2007. gada martā valdības apstiprinātais Inflācijas samazināšanas plāns ir piebremzējis iepriekšējos gados vērojamo straujo monetāro pamatrādītāju pieaugumu.

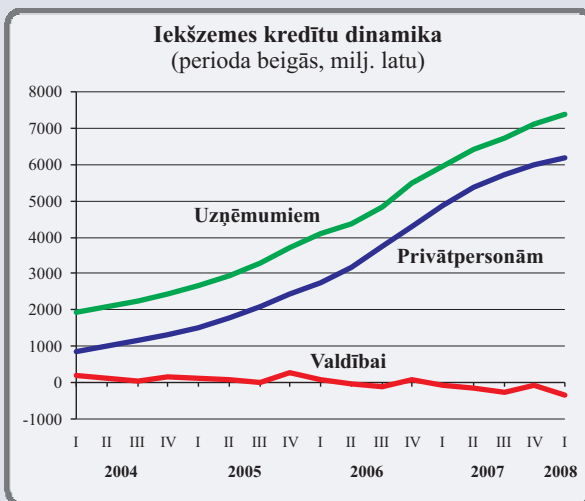
2007. gada beigās, salīdzinot ar 2006. gada beigām, no rezidentiem piesaistīto uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu apjoms pieauga par 17%, bet no 2004.-2006. gadam noguldījumu apjoms vidēji gadā pieauga par 30-40%. Savukārt, 2007. gadā izsniegto kredītu apjoms pieauga par 34%, kas ir būtiski lēnāk nekā no 2004.-2006. gadam, kad izsniegto kredītu apjoms ik gadu pieauga par 50-60%. 2008. gada pirmajā pusē

monetāro rādītāju pieauguma tempu samazināšanās tendence turpinājās. Jāatzīmē, ka, pieaugot kredītēšanas apjomam, kredītu kvalitāte nav būtiski pasliktinājusies.

Kredītēšanas dinamikas palēnināšanos galvenokārt ietekmē hipotēku kredītu pieauguma tempu samazināšanās. Tomēr jāatzīmē, ka 2008. gada 1. ceturksnī saruka arī industriālo un komerckredītu pieauguma tempi.

Lielākās komercbanku kredītu saņēmējas tautsaimniecības nozaru aspektā 2007. gada beigās bija operācijas ar nekustamo īpašumu, apstrādes rūpniecība, finanšu starpniecība un tirdzniecība, kuras saņēma attiecīgi 33%, 14%, 13% un 12% no tautsaimniecības nozarēm izsniegto kredītu apmēra.

2007. gadā strauji ir pieaugušas procentu likmes mājsaimniecībām latos izsniegtajiem kredītiem, eiro valūtā ņemto kredītu procentu likmes pieaugums ir bijis daudz mērenāks. 2008. gada četros mēnešos ir vērojams īstermiņa mainīgās procentu likmes samazinājums mājsaimniecībām latos izsniegtajiem kredītiem. Euro valūtā ņemto kredītu procentu likmes pēc mērena pieauguma iepriekšējā gadā ir stabilizējušās.

Budžets un valsts parāds

2007. gads

Valsts kopbudžets (% pret IKP):

Ieņēmumi 38,3

tajā skaitā nodokļi 29,3

Izdevumi 37,6

tajā skaitā kapitālieguldījumi 4,8

Vispārējās valdības budžeta bilancei ir tendence uzlaboties: 2003. gadā vispārējās valdības budžetā bija deficīts 1,6% apmērā no IKP, bet, pakāpeniski uzlabojoties finansiālajai situācijai, 2007. gadā tas bija 0,04% no IKP.

Saeima 2008. gada budžetu ir akceptējusi ar pārpalikumu 163 milj. latu apmērā, kas ir 1% no IKP. Arī turpmākajos gados ir plānots budžets ar pārpalikumu – 2009. gadā 1,2% apmērā no IKP un 2010. gadā 1,5% apmērā no IKP.

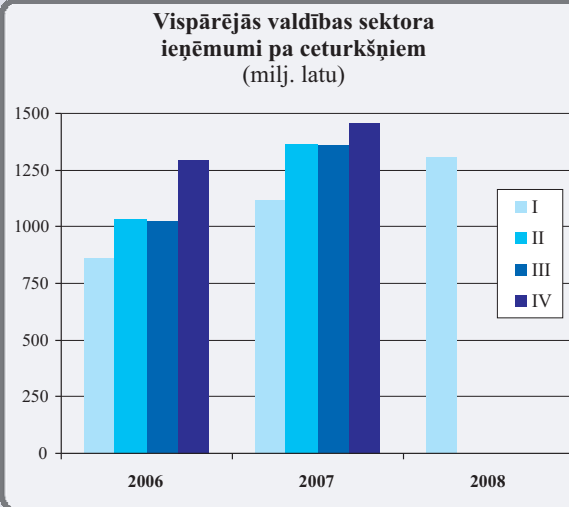
2008. gada valsts budžets ir veidots kā taupības budžets, maksimāli ierobežojot tēriņus, iesaldējot iestāžu darba algu pieaugumu un štata vietu pieaugumu.

2008. gadā ir plānots ieviest jaunu fiskālās politikas instrumentu – ilgtermiņa stabilizācijas rezervi, lai samazinātu

vispārējos ekonomiskos riskus, nodrošinātu finansējumu ilgtermiņa investīcijām un strukturālajām reformām u.tml. Paredzēts, ka rezervē ieskaita valsts pamatbudžeta ieņēmumus, kas pārsniedz ikgadējā budžeta likumā noteikto, un privatizācijas ieņēmumus.

2008. gada 1. ceturksnī konsolidētā kopbudžeta pārpalikums bija 114,3 milj. latu, t.i., 3,3% līmenī no IKP, kas ir par 2 procentpunktiem mazāks nekā 2007. gada 1. ceturksnī. 2008. gada četros mēnešos konsolidētā kopbudžeta pārpalikums bija 152,7 milj. latu.

Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. 2007. gada beigās tas bija 1350,0 milj. latu jeb 9,7% no IKP (2006. gada beigās – 1190,5 milj. latu jeb 10,7% no IKP.)

Iedzīvotāju ienākumi

2007. gads

Strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa:

latos	286
ASV dolāros	556

Pensionāru vidējā mēneša vecuma pensija (izmaksātā):

latos	111
ASV dolāros	216

2007. gadā strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa bija par 69 latiem jeb 32% lielāka nekā iepriekšējā gadā. Arī reālās algas līmenis palielinājās būtiski – par 19,9%, neraugoties uz ievērojamo patēriņa cenu kāpumu. Kopējo algu pieaugumu lielā mērā ietekmēja iepriekšējo gadu augstā inflācija, kā arī darbaspēka pieprasījuma palielinājums saistībā ar straujo ekonomisko izaugsmi.

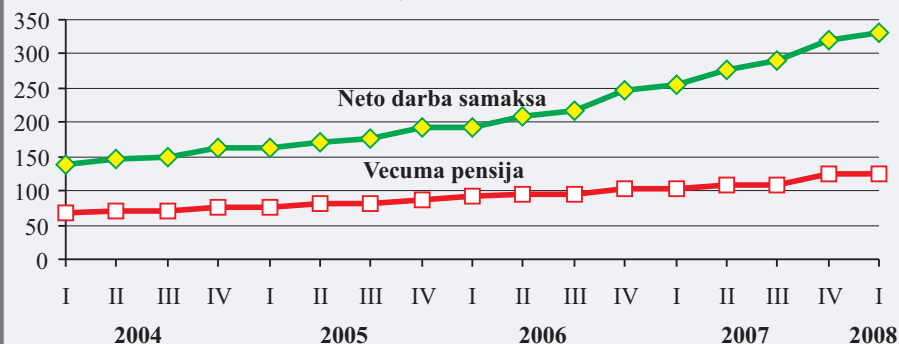
Caurmērā valstī 68,8% no māsaimniecību ienākumiem sastāda algotā darba samaksa, bet sociālie pabalsti – apmēram 23,6%. Minimālā darba alga 2007. gadā bija 120 latu.

Vecuma pensiju vidējais apmērs 2007. gada decembrī bija 124 lati, tas ir, par 21 latu lielāks nekā 2006. gada decembrī.

No 2008. gada 1. janvāra minimālā darba alga tika palielināta līdz 160 latiem, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplicamais minimums

mēnesī – līdz 80 latiem, kā arī nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu – līdz 56 latiem. 2008. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, mēneša vidējā neto darba samaksa palielinājās no 255 latiem līdz 330 latiem. Lielākais darba samaksas palielinājums bija vērojams finanšu starpniecības jomā, valsts pārvaldē, transportā, glabāšanā un sakaros, operācijās ar nekustamo īpašumu un citos komercpakalpojumos, kā arī izglītībā.

Darba samaksas un vecuma pensiju dinamika
(vidēji mēnesī, latos)

Nodarbinātība un bezdarbs¹

2007. gads

Nodarbinātības līmenis (vecuma grupā 15-64 gadi): 68,4%

Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars vecuma grupā 15-74 gadi): 6,0%

Latvijas straujā ekonomikas attīstība pozitīvi ietekmēja situāciju darba tirgū – pieauga nodarbinātība, samazinājās bezdarba līmenis un palielinājās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits. Pēdējo trīs gadu laikā (2005-2007) nodarbināto skaits ik gadu vidēji palielinājās par 2,9%, bet bezdarba līmenis ir samazinājies no 10,4% 2004. gadā līdz 6% 2007. gadā.

Pēdējo trīs gadu laikā (2005-2007) nodarbinātības līmenis Latvijā ir palielinājies par 6,1 procentpunktu un 2007. gadā tas bija 68,4%. 2004. gadā nodarbinātības līmenis Latvijā bija par 0,6 procentpunktiem zemāks nekā vidēji ES dalībvalstīs, bet jau

2006. gadā to pārsniedza par 1,8 procentpunktiem.

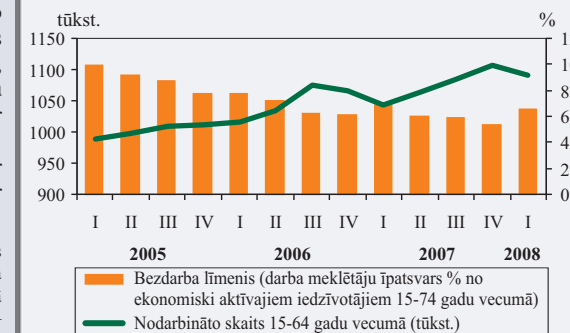
2007. gadā nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 2,7%. Visvairāk strādājošo skaits pieauga būvniecībā (par 20,0%), un operācijās ar nekustamo īpašumu (par 12,0%). Savukārt tādās nozarēs kā apstrādes rūpniecība, finanšu starpniecība, lauksaimniecība, izglītība, kā arī valsts pārvaldē strādājošo skaits samazinājās.

2008. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2007. gada 1. ceturksni, nodarbināto iedzīvotāju skaits ir palielinājies. Nodarbināto iedzīvotāju skaits samazinājās lauksaimniecībā, viesnīcās, restorānos un transporta jomā. Savukārt būvniecībā, operācijās ar nekustamo īpašumu, veselības un sociālās aprūpes jomā un pārējo komunālo, sociālo un individuālo pakalpojumu jomā nodarbināto skaits ir pieaudzis.

Savukārt bezdarba līmenis ir samazinājies līdz 6,5%, salīdzinot ar 2007. gada pirmo ceturksni – 6,9%.

¹ Veicot nodarbinātības un darba tirgus tendenču analīzi, nodarbinātības līmeņa rādītājiem apskatītas personas vecumā 15-64 gadi, bet bezdarba rādītājiem – vecumā 15-74 gadi, kas atbilst ES praksei.

Nodarbināto iedzīvotāju skaits un bezdarba līmenis

Baltijas valstis

Baltijas valstu svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2008. gada 1. janvārī, tūkst.	1340,9	2270,9	3366,4
Iekšzemes kopprodukta pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2007.g.	7,1	10,3	8,8
2008.g. I cet.	1,0	3,3	6,8
Rūpniecības produkcijas kopapjoma pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2007.g.	-0,2*	0,9*	5,5*
2008.g. I cet.	-0,2*	-3,2*	7,3*
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem vecuma grupā 15-74 gadi)**			
2007.g.	4,7	6,0	4,3
2008.g. I cet.	4,1	6,5	4,9
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2007.g.	6,6	10,1	5,7
2008.g. I cet.	11,1	16,4	10,6
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2007.g.	8,3	16,1	7,0
2008.g. I cet.	6,0	10,9	21,7

* Istermiņa statistikas dati.

** Eurostat dati: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>